

PRIKAZ KLIMATSKIH ZNAČILNOSTI LETA 1992 V PRIMERJAVI Z OBDOBJEM 1961–1990 V SLOVENIJI

Aleška Bernot-Ivančič*

Za nami je leto 1992, ki si ga bomo zapomnili po najbolj vročem poletju in po najbolj namočenem oktobru v zadnjih 140 letih, odkar razpolagamo s podatki za Ljubljano.

Minulo leto je bilo ekstremno toplo, še posebno v juliju in avgustu, nadpovprečno osončeno in podpovprečno namočeno. Snežna odeja je obležala vsaj polovico dni manj kot povprečno.

Klimatske značilnosti preteklega leta si bomo kot običajno ogledali na podlagi podatkov šestih reprezentativnih postaj na območju Slovenije. Postajo v Portorožu so s 1. junijem 1992 z Belega križa preselili na letališče v Sečovelje. Lanskoletne podatke bomo primerjali s 30-letnimi povprečnimi podatki iz zadnjega klimatološkega obdobja 1961–1990.

Povprečne letne temperature zraka so lani povsod, razen na Obali presegle dolgoletne povprečne vrednosti, in sicer v Ljubljani za 2,3° C, v Murski Soboti za 1,6° C, v Ratečah za 1,4° C, v Novem mestu za 1,3° C in v Šmartnem za 1,2° C.

Nadpovprečno topli so bili meseci januar, februar, april, maj in avgust. V oktobru so bile povprečne mesečne temperature zraka povsod nižje od dolgoletnih povprečnih vrednosti, v novembru so bile spet višje, prav tako v decembru, razen v Novem mestu in Portorožu (sliki 1a in 1b).

Absolutne maksimalne mesečne temperature zraka v preteklem letu so v februarju, aprilu, juliju, avgustu in decembru na vseh merilnih postajah presegle dolgoletno povprečje absolutnih maksimalnih mesečnih temperatur zraka (preglednica 1), v juniju in oktobru pa so bile povsod nižje.

V lanskem avgustu so absolutne maksimalne temperature zraka povsod, razen na Obali, dosegle ali presegle 30-letne izmerjene ekstremne temperature zraka: v Murski Soboti za 2,6° C, Ratečah za 0,9° C in Šmartnem za 0,7° C.

Tudi absolutne mesečne minimalne temperature zraka so v letu 1992 od januarja do avgusta ter v novembru skoraj po vsej Sloveniji presegle dolgoletno povprečje absolutnih minimalnih temperatur zraka (preglednica 2). V Portorožu pa so se v jesenskih mesecih preteklega leta približevale najnižjim absolutnim minimalnim temperaturam zraka iz obdobja 1961–1990, nekoliko na račun spremenjene lege merilne postaje z Belega križa v dno doline reke Dragonje.

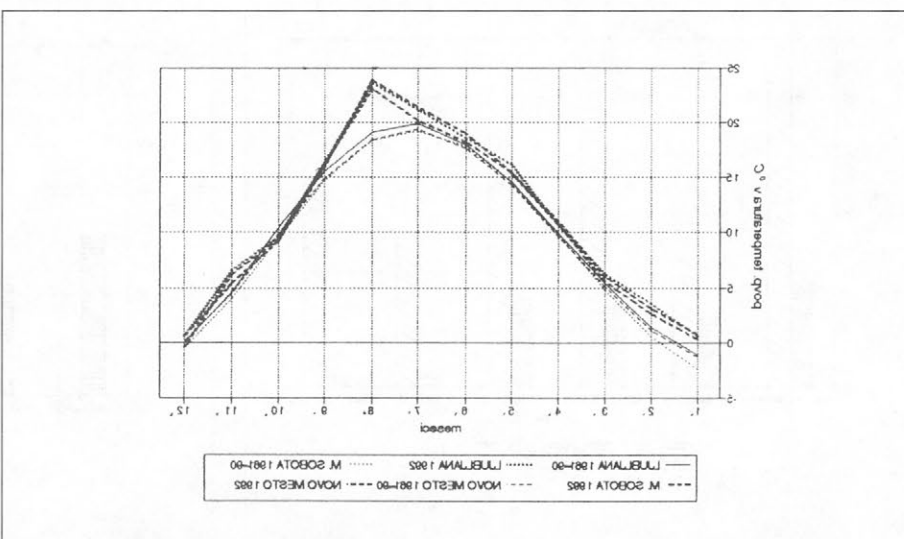
Le v oktobru so bile absolutne minimalne temperature povsod nižje od dolgoletnega povprečja oktobrskih minimalnih temperatur zraka.

Preglednica 1. Absolutna maksimalna temperatura zraka v °C

	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Avg.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Ljubljana-Bežigrad												
A	9,5	12,2	18,8	23,2	26,8	30,2	32,2	31,7	27,5	23,0	16,4	10,1
B	14,8	18,9	24,6	29,3	31,1	34,7	37,1	36,5	31,3	26,9	21,9	16,7
1992	8,6	16,5	19,1	24,8	27,5	27,8	34,0	36,5	27,5	20,1	16,1	14,2
Murska Sobota												
A	10,3	13,1	19,3	23,4	27,0	29,9	31,2	30,9	27,5	22,8	17,3	11,3
B	16,4	20,4	25,3	29,3	35,8	32,6	37,2	34,5	30,6	27,9	22,0	19,8
1992	11,3	15,9	19,8	29,7	25,2	29,6	34,6	37,1	28,3	22,0	19,6	15,2
Novo mesto												
A	11,8	13,4	19,6	23,6	26,9	30,0	31,8	31,6	27,8	23,5	18,0	12,1
B	16,1	21,2	25,8	28,9	31,0	34,0	36,2	36,4	32,3	28,0	23,0	19,5
1992	10,7	17,2	19,0	26,7	25,9	27,5	32,4	36,2	27,5	20,1	18,1	16,0
Portorož												
A	12,0	13,9	17,8	21,0	25,5	28,9	31,1	31,2	27,4	23,3	18,2	14,5
B	17,0	19,8	22,4	27,0	28,1	32,0	35,0	34,5	32,0	27,5	21,6	17,4
1992	13,1	13,2	15,1	22,2	25,9	28,4	34,7	30,2	29,9	22,9	18,7	16,6
Rateče – Planica												
A	7,6	10,1	15,0	19,4	23,2	27,2	28,7	28,0	24,9	21,0	14,6	7,3
B	11,8	17,6	21,4	25,4	28,8	30,4	36,1	32,1	28,8	24,6	19,5	13,5
1992	8,9	14,2	17,2	23,2	24,0	24,2	31,2	33,2	23,2	17,3	15,2	10,2
Šmartno pri Slovenj Gradcu												
A	8,8	11,1	17,6	21,7	25,2	28,5	29,7	29,4	26,3	21,8	15,3	8,5
B	15,5	18,0	22,8	27,1	30,2	32,1	34,5	33,0	29,2	24,4	20,0	17,1
1992	9,5	14,9	17,5	25,5	24,5	26,2	31,6	33,7	25,1	18,8	15,3	12,4

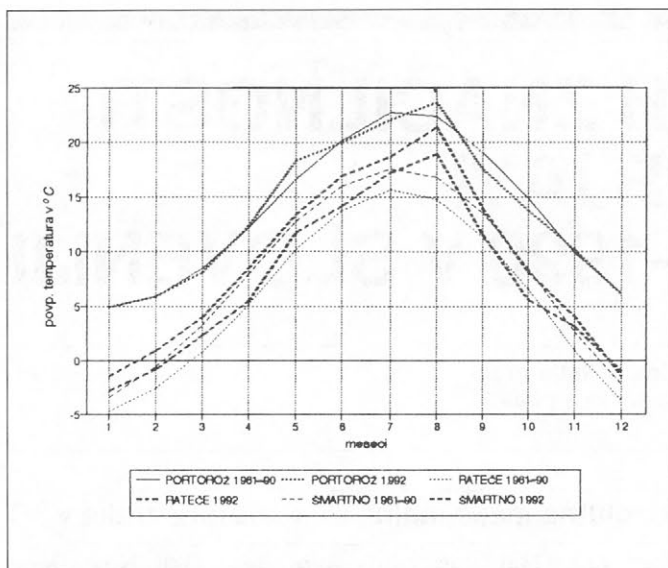
A – povprečna maksimalna temperatura zraka v obdobju 1961–1990

B – najvišja maksimalna temperatura zraka v obdobju 1961–1990

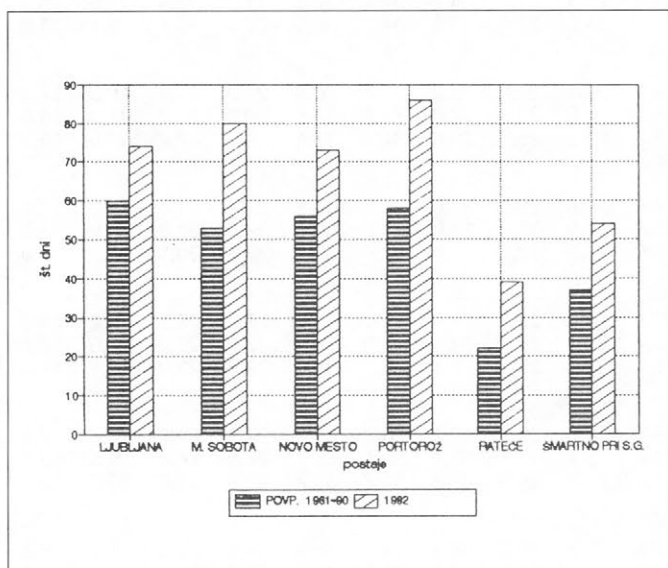

Slika 1 a. Povprečna mesečna temperatura zraka leta 1992 in povprečje za obdobje 1961–1990.

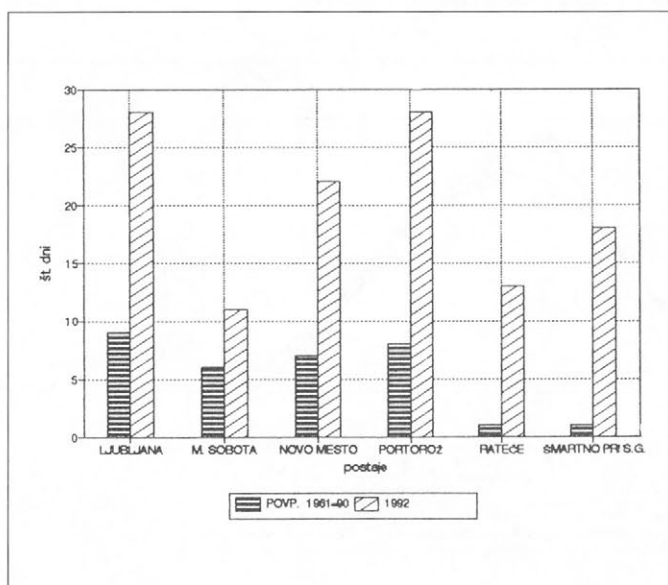
* Hidrometeorološki zavod republike Slovenije Vojkova 1 b, Ljubljana.

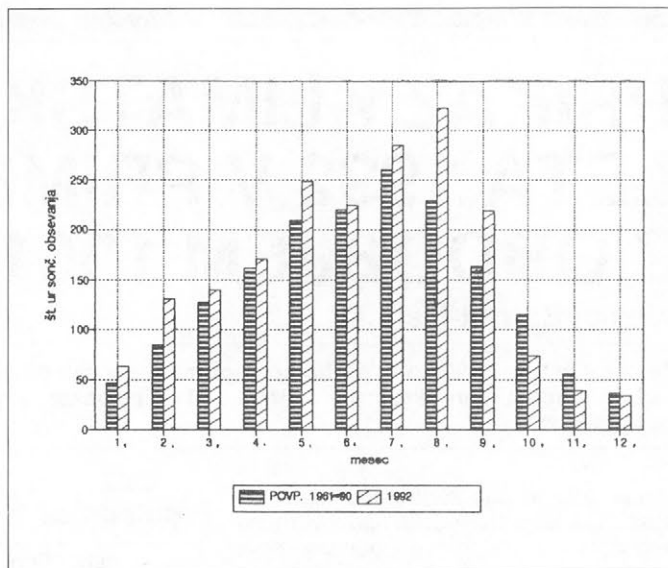
Slika 1 b. Povprečna mesečna temperatura zraka leta 1992 in povprečje za obdobje 1961-1990.

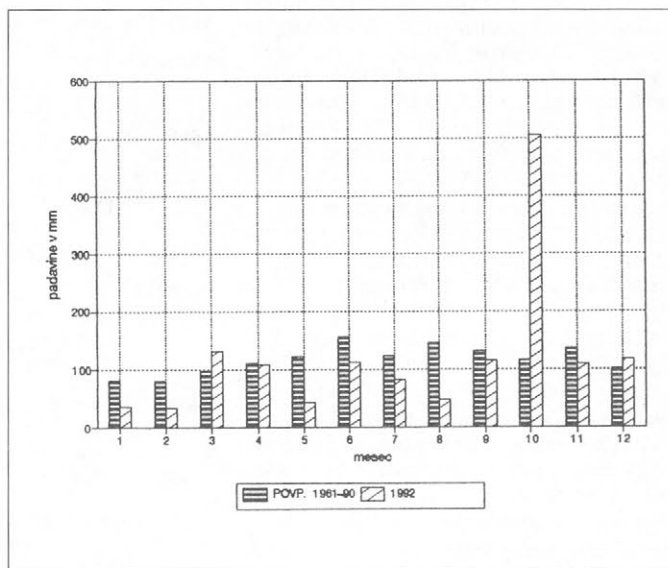
Slika 2. Število dni z maksimalno temperaturo zraka $\geq 25^{\circ}\text{C}$.

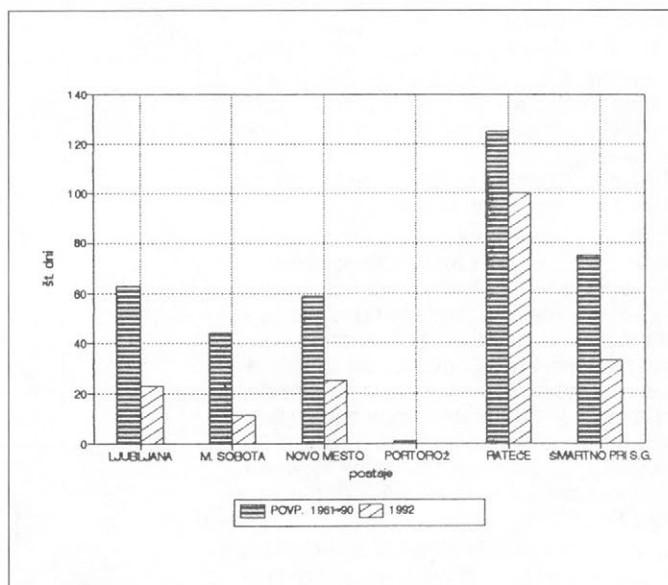
Slika 3. Število dni z maksimalno temperaturo zraka $\geq 30^{\circ}\text{C}$.

Slika 4. Mesečno število ur sončnega obsevanja v Ljubljani leta 1992 in povprečje za obdobje 1961-1990.

Slika 5. Mesečne višine padavin v Ljubljani leta 1992 in povprečje za obdobje 1961-1990.

Slika 6. Letno število dni s snežno odejo.

Preglednica 2. Absolutna minimalna temperatura zraka v °C

	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Avg.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Ljubljana-Bežigrad												
A	-2,4	-2,8	-1,2	5,2	6,4	9,4	12,0	11,2	10,5	2,8	-0,6	-3,7
B	-11,5	-9,2	-5,8	-0,9	2,5	6,9	9,2	8,6	4,6	-0,4	-5,8	-10,2
1992	-7,3	-7,7	-3,7	0,4	7,7	9,4	11,7	13,4	4,0	-2,1	-1,5	-11,3
Murska Sobota												
A	-5,4	-3,1	-1,9	1,7	7,6	10,4	11,2	9,1	8,6	0,9	-2,2	-5,6
B	-17,2	-12,7	-8,0	-2,7	1,1	5,5	7,3	6,5	2,6	-3,2	-7,7	-14,4
1992	-7,7	-7,6	-5,6	-1,1	5,1	8,6	9,7	10,9	1,9	-3,9	-3,0	-11,5
Novo mesto												
A	-3,9	-2,1	-1,6	2,4	6,5	11,1	11,1	10,1	10,2	2,5	-2,6	-4,0
B	-13,7	-11,4	-7,1	-2,2	1,4	5,5	8,2	7,4	3,7	-1,4	-6,6	-11,9
1992	-7,5	-11,1	-5,2	-0,5	5,9	7,3	11,3	12,5	3,9	-1,8	-1,7	-12,3
Portorož												
A	2,2	3,5	3,8	9,5	11,6	14,0	18,5	17,0	16,7	10,2	4,4	2,5
B	-2,8	-1,6	0,1	4,3	8,1	11,4	14,1	13,8	11,1	6,5	1,5	-1,7
1992	-2,8	-6,4	1,6	6,0	10,6	11,5	12,4	15,4	7,1	2,3	-0,5	-5,4
Rateče – Planica												
A	-7,8	-6,6	-6,4	0,9	2,8	4,4	7,8	6,6	4,4	-1,0	-3,6	-11,8
B	-17,8	-15,9	-12,4	-6,1	-2,2	1,3	3,2	3,0	-0,3	-4,5	-11,2	-16,4
1992	-14,0	-15,6	-9,6	-5,0	0,7	3,7	5,6	8,8	-1,0	-4,6	-6,5	-15,6
Šmartno pri Slovenj Gradcu												
A	-6,2	-5,0	-4,4	-0,1	3,2	7,7	8,3	7,7	8,0	0,8	-2,8	-6,9
B	-16,7	-13,7	-9,6	-4,0	-0,7	3,2	5,4	5,0	1,3	-3,6	-8,9	-15,1
1992	-10,3	-10,5	-6,0	-2,0	3,8	6,0	7,2	10,2	-1,2	-4,3	-4,5	-14,7

A – najvišja absolutno minimalna temperatura zraka v obdobju 1961–1990

B – povprečna minimalna temperatura zraka v obdobju 1961–1990

Preglednica 3. Povprečno število ur sončnega obsevanja

	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Avg.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Ljubljana-Bežigrad												
povp.	46,5	84,7	127,7	161,6	209,8	220,4	260,4	229,7	163,6	115,6	56,0	36,6
1992	63,4	131,4	139,9	170,0	248,5	224,3	285,5	322,9	219,1	74,4	39,3	34,1
Murska Sobota												
povp.	57,9	85,6	135,6	172,0	220,4	225,4	260,9	237,7	177,2	135,5	71,6	51,2
1992	68,5	117,0	147,6	183,2	270,5	220,9	287,5	337,1	237,6	93,9	61,9	41,6
Novo mesto												
povp.	68,9	90,6	133,5	163,2	212,6	222,3	267,9	236,1	177,6	130,2	70,3	60,0
1992	71,7	136,9	149,8	187,1	241,4	205,4	284,9	325,9	235,1	78,3	54,9	56,1
Portorož												
povp.	93,2	119,3	162,4	194,5	251,1	270,8	312,9	290,7	224,9	168,0	91,3	85,3
1992	71,8	121,9	129,2	216,0	282,7	220,1	317,8	340,2	241,7	116,6	81,0	84,1
Rateče – Planica												
povp.	87,0	114,0	146,7	157,4	181,0	193,7	228,6	224,3	193,6	142,2	96,3	56,2
1992	103,9	151,4	135,9	157,4	205,1	162,3	229,7	285,5	223,6	91,4	100,5	65,3
Šmartno pri Slovenj Gradcu												
povp.	79,3	104,0	141,8	161,3	205,2	208,4	244,0	218,4	166,9	139,9	82,7	67,7
1992	99,8	134,6	150,0	171,0	232,2	206,8	245,7	313,1	241,1	85,7	69,2	50,5

povp. – povprečne vrednosti v obdobju 1961–1990

Ob tako ekstremno vročem poletju, kot je bilo lansko, je zanimivo pogledati število toplih dni (maksimalna temperatura zraka $\geq 25^{\circ}\text{C}$) od maja do septembra in vročih dni (maksimalna temperatura zraka $\geq 30^{\circ}\text{C}$) v juliju in avgustu 1992 (sliki 2 in 3).

V juliju smo takih dni zabeležili: v Ljubljani 4 dni več, v Murski Soboti 6, v Novem mestu 1 dan, v Portorožu 3 dni, Ratečah 5 dni več in v Šmartnem 5 dni manj kot

v dolgoletnem povprečju. Avgusta je bilo povsod tako vroče, da se je samo za kratko obdobje maksimalna dnevna temperatura spustila pod 25°C . V Portorožu se maksimalna dnevna temperatura zraka ni spustila pod 25°C kar ves mesec. Toplihi dni je bilo kar 4 več kot avgusta 1981, ki je bil najtoplejši avgust v preteklem 30-letnem obdobju. V Ljubljani je bilo takih dni kar 29, kar 4 več kot vročega avgusta 1971. leta v Murski Soboti 30, to je

6 več kot avgusta istega leta. V Novem mestu jih je bilo 7 več kot avgusta 1990. V Ratečah je bilo toplih dni kar 25, to je 8 več kot avgusta 1988. V Šmartnem pa je lansko avgustovsko število toplih dni kar za 12 dni preseгло največje število toplih dni obdobja 1961–1990 – v avgustu 1962.

Vročih dni je bilo v lanskem poletju, predvsem v avgustu, res ekstremno veliko: v Ratečah 5, Ljubljani 8, Portorožu 9, Šmartnem 10, Novem mestu 11 in Murski Soboti pa kar 16 več kot v najbolj vročem avgustu 1988. Le v Ratečah je bil v preteklem obdobju najtoplejši avgust 1983.

Število ur sončnega obsevanja je bilo v lanskem letu izredno veliko. Sonce je sijalo v Ljubljani 14 % dlje kot povprečno, v Murski Soboti 13 %, v Novem mestu 11 %, Šmartnem 10 %, Ratečah 4 % dlje in le v Portorožu 3 % manj (preglednica 3). Letni potek števila ur sončnega obsevanja za Ljubljano v letu 1992 v primerjavi z dolgoletnim obdobjem prikazuje slika 4.

V februarju, aprilu, maju, juliju, avgustu in septembru so vsote ur sončnega obsevanja po vsej Sloveniji presegle dolgoletne povprečne vsote, oktobra pa so bila vsa področja podpovprečno osončena.

Preostali meseci v letu (januar, marec, junij, november in december) so bili v odvisnosti od geografske lege in vremenske situacije bolj ali manj osončeni od 30-letnega povprečja 1961–1990. V lanskem vročem in sončnem juliju je število ur sončnega obsevanja marsikje preseгло 30-letno najvišjo vsoto ur sončnega obsevanja. V Šmartnem kar za 36,5 ure več kot leta 1985, Novem mestu za 33,9 ure več kot leta 1990, v Murski Soboti za 22,7 ure več kot leta 1961 in v Ljubljani za 20,2 ure več kot predlani (1990).

V preteklem letu je padlo v Novem mestu 8 % več dežja kot v dolgoletnem povprečju, v Ljubljani 3 % več, v Šmartnem še ne 1 % več, v Ratečah 5 % manj, v Portorožu 11 % manj in v Murski Soboti 14 % manj. Časovno in prostorsko razporeditev mesečnih višin padavin nam prikazuje preglednica 4. Za Ljubljano pa je lanskoletni mesečni pregled padavin v primerjavi z dolgoletnim povprečjem prikazan na sliki 5. Nadpovprečno namočena meseca po vsej Sloveniji sta bila le marec in oktober, podpovprečno pa januar, februar, maj, julij in avgust.

V Murski Soboti je bila oktobra presežena maksimalna 30-letna mesečna višina padavin iz leta 1964 za 2,3 mm, v Novem mestu iz leta 1974 za 63,4 mm in v Ljubljani prav tako iz oktobra 1974 kar za 176,5 mm. Oktobrskih 504,9 mm padavin v Ljubljani je tudi največja višina padavin od leta 1851 dalje, odkar razpolagamo s podatki.

V maju je padlo v Ratečah 44,1 mm dežja, kar je 7,3 mm manj kot leta 1990, ko je bil maj najbolj suh v tem 30-letnem obdobju.

Sicer pa se spominjamo poletnih mesecev preteklega leta kot izredno suhih. V juliju je bila po Sloveniji mesečna višina

Preglednica 4. Povprečna mesečna višina padavin v mm

	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Avg.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Ljubljana-Bežigrad												
povp.	81,5	80,3	97,3	109,4	121,5	155,1	122,0	144,5	130,1	115,1	135,4	100,9
1992	35,2	32,4	130,7	106,9	42,2	111,2	82,7	46,2	114,8	504,9	108,8	116,5
Murska Sobota												
povp.	37,1	38,4	48,9	59,3	75,4	97,8	105,0	101,8	76,3	62,0	69,2	45,3
1992	6,2	17,9	59,8	25,3	41,3	103,2	26,1	7,4	53,5	193,2	91,5	58,3
Novo mesto												
povp.	50,8	54,5	77,7	93,3	95,6	126,9	119,9	126,8	110,0	98,5	109,3	74,4
1992	32,0	33,7	118,5	74,0	42,4	190,5	73,4	45,0	60,2	338,4	119,6	100,6
Portorož												
povp.	70,7	62,6	75,5	81,1	82,1	97,0	79,7	101,1	113,2	97,8	107,8	81,5
1992	18,7	38,5	96,4	69,2	18,9	64,5	96,1	49,0	105,9	272,5	43,8	59,1
Rateče – Planica												
povp.	85,3	78,0	99,4	134,9	143,7	149,3	145,7	158,1	156,2	134,7	174,5	99,0
1992	10,7	16,5	133,9	183,4	44,1	95,0	82,5	52,6	175,0	367,5	155,5	162,5
Šmartno pri Slovenj Gradcu												
povp.	50,9	51,1	67,8	89,9	102,7	141,3	140,9	128,8	117,3	101,1	103,5	60,3
1992	16,9	19,9	115,2	111,4	52,3	123,1	107,2	23,3	84,8	244,7	133,5	130,8

povp. – povprečne vrednosti v obdobju 1961–1990

padavin povsod, razen na Obali, daleč pod dolgoletnimi povprečnimi vrednostmi. Avgusta je v Murski Soboti padlo v dveh padavinskih dneh v tretji dekadi le borih

7,4 mm dežja, kar je le 18 % padavin iz avgusta 1973, ko je padlo 41 mm dežja (najmanj iz obdobja 1961–1990). V Slovenj Gradcu pa jih je padlo le 23,3 mm, kar je

20,4 mm manj kot v najbolj suhem avgustu na tem območju leta 1984.

Čisto na koncu se pomudimo še pri snežni odeji (slika 6). V preteklem koledarskem letu je snežna odeja obležala v Murski Soboti 11 dni, v Ljubljani 23 dni, v Novem mestu 25 dni, Šmartnem 33 dni in v Ratečah 100 dni, kar je povsod od četrtine (Murska Sobota) do slabe polovice manj (Novo mesto) kot v povprečju.

Edino v januarju in februarju se je v Ratečah snežna odeja obdržala ves mesec, kar nekoliko presega dolgoletno povprečno število dni s snežno odejo.

Tudi ekstremnih višin snežne odeje v preteklem letu nismo zabeležili. »V Ratečah je bilo izmerjenih največ 42 cm snega« (decembra), v Novem mestu 32 cm, v Ljubljani 20 cm, Šmartnem 17 cm, in v Murski soboti 4 cm (vse v januarju).

Tako lahko še enkrat na kratko povzamem klimatske karakteristike preteklega leta: leto 1992 je bilo glede na obdobje 1961–1990 ekstremno toplo, nadpovprečno osončeno in glede na letno vsoto padavin nekoliko podpovprečno namočeno, ne glede na ekstremno suh avgust in daleč najbolj deževen oktober.

Foto: Rudi Rajar.